

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMĂNI DIN ARDEAL
BANAT-CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ REVISTĂ PEDAGOGICĂ
CĂ SOCIALĂ

REDACȚIA: CLUJ, CASA INVĂȚĂTORILOR. — ADMINISTRAȚIA: Str. DOROBANȚILOR, 66.

CUPRINSUL:

Pentru școala „activă” . . . G. Bogdan-Duică
In jurul activității extra-
școlare . . . Gavril Bochiș
Câteva idei pentru ref. în-
vățământului . . . Gh. B. Boieriu
Incoronarea . . . * * *
Clopotele sună („N. Ro-
mânesc”) . . . Regina Maria
Dumineca Incoronării („Uni-
versul”) . . . N. Iorga

Opera culturală la sate . . . Em. Pușcariu
Dați pentru lumină . . . T. Mândroceanu
Datoria învățătorului și a
preotului . . . * * *
Supărări inutile . . . * * *
Cronica . . . * * *
Recenzii . . . * * *
Insemnări mărunte . . . * * *

ABONAMENTUL ANUAL:

PENTRU INVĂȚĂTORI	50 LEI
PENTRU ALȚI INTELLECTUALI ȘI SOCIETĂȚI	80 LEI
UN NUMĂR	3 LEI

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
MIHAIL DRAGOȘ

ADMINISTRATOR:
EM. ERIMIE

Comitetul de redacție:

Andrei Pora
Traian Șuteu
Iacob Boeriu

Anton Domide
Gavril Almășianu
Gavril Bochiș

Pentru Dnii autori:

Incepând cu acest număr, poșta redacției se desființează. Articolele bune vor vedea toate lumina tiparului. Dnii autori sunt rugați în interesul lor de a-și scrie articolele pe o singură pagină și citeț. Manuscrisele scrise cu creionul nu se vor lua în seamă. „Invățătorul” fiind o revistă didactică și un organ de apărare al intereselor învățătorimei, nu va publica deocamdată literatură pură, poezii, nuvele romane, etc. În schimb se vor primi cu plăcere orice bucăți de folklor: poezii populare, povești, ghicitori, zicale, proverbe, etc. În acest caz, cei cari le trimit vor indica pe lângă numele lor, localitatea de unde au cules bucățile trimise precum și numele celor dela cari le-au auzit, anul și luna.

Tot ce privește redacția: cărți, reviste, ziare, articole, se vor adresa Dnui Mihail Dragoș pe adresa redacției.

Domnii autori de cărți didactice sau literare, cari voesc să-și vadă lucrările recenzate în revistă, își vor trimite lucrările în dublu exemplar: unul pe adresa Dnui Mihail Dragoș, altul pe adresa Administrației.

Manuscrisele nepublicate se vor distruge.

Pentru școala „activă”.¹⁾

Când d. I. Nisipeanu și-a luat catedra sa de pedagogie, în comisia de examinare eram eu, dl C. Rădulescu-Motru și dl D. Gusti. Toți știam că plâpândul tânăr se va așeza în provincie, într'un oraș liniștit, — ca să cugete și să lucreze. Știința noastră n'a fost înșelată de acest coleg, a cărui cinste de cugetare este tot atât de completă ca și aceea a faptei sale. Numai cei cinstiți în cugetare sunt și consecvenți. Neconsecvența este adeseori prostie; dar, în lumea aceasta a disarmoniilor, mai des este — necinste. Social și științific este, prin urmare, plăcut că pot releva aici un om a cărui faptă este de acord cu ideea. Căci ce a promis în *acel* examen, dl. I. Nisipeanu a ținut.

Dela insistențele lui Titu Maiorescu pentru dezvoltarea învățământului primar, dar mai ales dela complexa lucrare *realizată* a lui Spiru Haret, o mulțime de idei s'au răspândit în țară, privitor la școale. Până la o vreme eu le-am urmărit pe toate; multe le-am comentat în reviste pedagogice; de multe îmi aduc cu plăcere aminte; plăcere îmi face mai ales amintirea șarlataniei cu care unele din aceste idei le vedeam combătute de ruginișii corpului didactic, de autorii de cărți, ale căror fundamente se răsturnau acum prin idei noi. Dar de puține lucruri mi-aduc aminte mai cu plăcere decât de efectul articolelor mele despre *Școala activă* — în „Vremea nouă” — scris practic, pentru ca folosul ei să se vadă imediat. Cum nu m'aș bucura acum de *sistemizarea* ideilor școalei active într'o operă mare?!

Să fim atenți! Cu vechiul bagaj de idei metodice nu mai merge. Părăsind de mult

metodica idioată a memorisărei; trecând apoi de vre-o treizeci-patruzeci de ani la metodele intelectualiste ale herbartianilor, cari căutau, prin trepte formale, să istețească procesul de gândire, producând interes; înfundându-se însă într'un calabalic de trepte încărcate și inutile, nenaturale (vezi manualele dlor P. Dulfu și G. N. Costescu cu lecții-*model* (?), bunul simț s'a revoltat și revolta a dus la critică (vezi „Revista generală a învățământului” și „Vremea nouă”); dela critică au ajuns la — școala *activă*, nume pe care-l cred mai potrivit decât acela de școală a *muncii*, cum i-a zis dl S. Mehedinți. *Aici* suntem deci, și, *aici* trebuie să rămânem.

Pentru ca *contrastul* să se înțeleagă ușor, să dau un exemplu. Am făcut ca dascăl o excursie; am văzut dealuri, valea, pădurea. Mă întorc acasă. Dacă sânt *memorist*, mă mulțumesc a întreba: ce ați văzut, băeți?.. Dacă sânt *herbartian*, mai adaug ceva: Și cu ce samănă *cutare*?.. La ce mai gândim acum? Cum s'ar zice, c'o vorbă, ce gândim și despre una și despre alta? (Adecă: asociem!) etc... Dacă sânt *activist*, scobor cu clasa în curte; aici găsesc o grămadă de nisip și de petre; și copiii se pun și construiesc din ele dealurile, valea, pădurea, un chip redus al celor văzute. A *face* bine acest chip însemnează: a fi văzut bine, a fi ținut minte, a *construi*, a fi activ. Ce plăcere în activitatea aceasta! Ce întrecere de-a reda forma exactă a regiunii văzute! Ce inimă intră în toți elevii mișcați în toată firea! Și, pe lângă *realizarea percepției*, ce — igienă în toată lucrarea! Toată firea copilului este servită, stimulată. *Vorbă, cât mai puțină; faptă, cât mai multă!*

Aceasta este școala *activă*. Ea dezvoltă tot omul din omulețul încredințat ei. Debilul

¹⁾ Cu prilejul scrierii: I. Nisipeanu, Școala activă. Cartea I. Filosofia școalei active. (Prețul 10 lei). Tip. D. Apreotesci, Râmnicul Vâlcei, 1922.

găsește în totalitatea muncii cel puțin un sprijin, să facă și el ceva, să poată lucra și el. „Banca măgarilor“ nu mai are loc, căci activismul descoperă în orice elev ceva de preț, vrednic de respectul dascălului. Este, deci, și altă *morală* în școală!¹⁾

Pe scurt: Școala activă însemnează percepții complete, afectare sentimentală a întregii ființe școlărești; iubire de lumea dercepută; plăcere de a o reproduce; devoltarea judecății în voie liberă, fără prematurizare; voință născută firește din sentiment, nu din comandă călătorească; însemnează: intrarea dascălului în secretul sufletelor copilărești și conducerea lor *din interior spre exterior*, nu înmagazinare de lucruri nedorite, nesimțite; însemnează: căldură și soare, viață, nu trăgănare de idei care se mișcă încet, ca melcii ori ca vermi bătăliilor; însemnează vioiciune, iubire.

Așa e școala activă.

În scrierea sa dl Nisipeanu face întâi *teoria* psihologică a școlii active. Eu nu o voi rezuma aici, pentru că nu voesc să

¹⁾ „Banca măgarilor“ era, în vremea mea, la dascălii mei Bellissimus și Dobreanu, la Brașov, banca dela părete, din fața catedrei, unde steteau — proștii. Și eu am ornat-o adeseori cu prezența mea, fără să știu că mai proști decât mine erau — dascălii mei.

iau cetitorului surpriza științifică ce-o va avea. Carica l-a era necesară. Dar sigur este că practice și mai de folos vor fi cele două cărți care urmează: *Didactica* școlii active și *Metodica* șc. a. Pentru ca ideea să biruiască cât mai repede, ar fi de dorit ca aceste două volume să apară de grabă.

Acum, o vorbă către colegii învățători: Trebuie să aveți, iubiți colegi, dorul de-a vă spori sufletul și munca cu ideile și faptele măștrilor *noui* ai pedagogiei. Trebuie să doriți a fi mereu în curent cu *bunul* ce se elaborează în puținele noastre școli normale. Trebuie să încurajați astfel de autori ca dl I. Nisipeanu. El va avea un îndemn să — continue; voi veți avea plăcerea de-a vedea cum meșteșugul vostru devine mai eficace, mai spornic. Sporul va fi un spor al puterilor naționale, deoarece elevii trecuți prin școala activă vor fi și în viață *activi*. Activul triumfă. Cine, dintre voi, nu dorește ca elevii săi să triumfe?!

De aceea cred că opera dlui I. Nisipeanu va găsi foarte mulți cetitori — mai ales în Ardealul metodicește mai puțin agitat decât „regatul“.

G. Bogdan-Duică.

In jurul activității extra-școlare.

Congreșele învățărești din anul acesta, s'au deosebit mult de cele din trecut, prin o caracteristică comună, vrednică de a fi relevată. S'a constatat activitatea rodnică a membrilor, munca uriașă a secțiilor, spiritul de solidaritate și iubire între frați, dragostea și interesul față de popor, naționalismul înflăcărat ce ne-a caracterizat întotdeauna, iubirea de patrie și neam, alipirea și devotamentul față de Tron, precum și neclintita putere de credință în toate așezămintele noastre morale și culturale. Aceste însușiri ale dascălului de azi, ne îndreptățesc a crede într'un viitor apropiat mare și fericit al poporului, condus de astfel de luminători. Faptul, care mă îndeamnă să scriu aceste rânduri este însă și „*activitatea extra-școlară*“ rodnică și bogată pe care am observat-o din rapoartele citite.

Ideea activității extra-școlare la noi e veche. Luminătorii satelor în vremile cele mai urgisite știau afla momentul potrivit, pentru a aprinde flacăra iubirii de neam și de lege, pentru a îndruma și a da directiva sănătoasă în viața națională și morală a poporului nostru. Ce s'ar fi ales din neamul acesta, dacă acești apostoli s'ar fi restrâns între cei patru pereți ai școlii, și dacă

școala și biserica n'ar fi păstrat limba, legea, porul și datinele creștinești.

Acesta a fost rolul dascălului român în trecut, când era umilit, flămând și desconsiderat; acesta este și azi când soarta i-s'a îmbunătățit.

Acest rol însemnat învățătorimea și-l împlinește cu conștiinciozitate. Eliberarea poporului nostru de sub jugul străin, libertatea de azi, ajungerea în posesiunea pământului strămoșesc, toate aceste îndreptățesc poporul la un grad de cultură mai înalt decât cel de până acum, căci ar fi un păcat de neiertat dacă am lăsa masele populare tot în starea în care le-au găsit zilele mari și frumoase de azi.

Marea chemare de acum a învățătorului — ne-am convins cu ocaziunea congreselor — este înțeleasă pe deplin și *activitatea extra-școlară* din anul școlar trecut, ne întărește convingerea că țărănul de mâne își va vedea răsplătită suferința din trecut, cum și vrednicia de azi, prin lumina ce i-se dă din partea celor chemați. Organizațiile noastre în cadrul „Asociației învățătorilor“, în decursul acestui an au înțeles glasul vremii, iar membrii — cu mici excepții — au fost la culmea chemării. În Dumineci și sărbători au cutreerat

satele vecine în grupuri, (pe luminișuri), iar în serile lungi de iarnă fiecare în comunele lor au adunat pe tineri și pe bătrâni „la sfat“, pentru ca prin talmăcirea slovei să le înmulțească cunoștințele și să le lărgescă orizontul. Au fost județe unde s'au ținut câte 300—400 de prelegeri populare în decursul anului.

În timpurile de azi, activitatea extra-școlară este atât de însemnată, că o p. tem. pune alături cu cea din școală. Această însemnatate — sub toate raporturile ei — o cunoaște fiecare bun învățător. Și ar fi o greșală și un păcat chiar, dacă ne-am opri la mijlocul drumului și dacă acest început bun, nu l-am continua cu același zel și cu aceeași însuflețire. Se apropie în ca.ând serile lungi de iarnă; să ne apucăm de munca grea, dar așa de frumoasă și rodnică; să aducăm în jurul nostru pe tineri și pe bătrâni, pe bărbați și pe femei și să le descoperim foloasele și frumusețea cărții și ale învățăturii.

Prelegerile să se țină pe cât se va putea, liber, simplu și în graul poporului. Materialul istoric să fie înfățișat fără prea multe amănunțimi și date și să se dea o deosebită atenție econo-

miei raționale și practice, igienei, drepturilor și datorii cetățenești, etc..

Să facem ca legătura dintre școală și popor să fie cât mai strânsă și cât mai breasă și simțind binefacerile școlii, poporul să știe stuma pe acei cari îl voesc prin fapte, binele și fericirea și să știe disprețui pe acei cari îl înșală.

Paralel cu conferințele populare să se continue și cu producțiunile frumoase și p. ne de farmec ale micilor școlari. Și în bine că „Fondul Gh. George: La a.“ susține „Casa învățătorilor“, — adică pe copiii noștri. Noi învățătorii, părinții acestor copii, suntem datori în primul loc, să ne îngrijim ca ei să nu sufere nici o lipsă, pentru ca astfel să fim și mai mult în drept să pretindem ca să și însușească mai bine cunoștințele, pentru a putea fi vre din cu conducători de mâne, pe aceste p. iuri. Din veniturile realizate să adimenăm și în anul acesta fondul, care fără a p. ijinu. nostru moral și material, nu-ș va putea l. p. i. mi. iunea nobilă ca o are. Să facem ca printr-o muncă intensă și rodnică, să legăm pentru totdeauna numele învățătorului de înaintarea, cultivarea și fericirea poporului nostru.

Gavril Bochiș.

Câteva idei pentru reforma învățământului.

II.

Trei principii fundamentale trebuie să ne călăuzească la instrucția din școala nouă: 1. *localismul*, adică aranjarea și adaptarea instrucției și cunoștințelor potrivit împrejurărilor locale; 2. *concentrația* și 3. *activitatea* (munca) *liberă*.

Interesul copilului pentru cunoștințele predate fiind piatra unghiulară a noii metode, rezultă de aici că învățământul nu poate fi uniform pentru o țară întreagă. Pentru copilul din Munții Apuseni e desigur mai apropiat și mai interesant ținutul muntos decât șesul și de aceea la științele naturale, industria lemnului, plantele și animalele de munte și mineralele cari se exploatează în partea locului, îl interesează incomparabil mai mult decât cultura tutunului, sau a ori cărei plante dela șes. La aritmetică e firesc să-i dai probleme relative la suprafața pădurii, numărul arborilor, volumul lor, numărul lucrătorilor, prețul de tăiere, prețul lemnului, costul transportului etc. Cifrele să fie însă reale, căci acestea prezintă pentru elev un interes practic incontestabil.

Locul de naștere e o nesfârșită serie de puncte de plecare pentru învățământul științelor naturale, al geografiei, al etnografiei, al istoriei, al industriei și tehnologiei etc. Trebuie discutată viața animală și vegetală a locului natal, formațiunea solului, peisajele locului natal, mai ales întru cât ajută la înțelegerea noțiunilor fundamentale ale geografiei, caracteristica cliimei locale, apariții cerești locale,

raporturi între ocupațiunile locuitorilor și natura locului natal, mijloace de locomoțiune, instituții de cultură, bărbați și femei de însemnatate istorică locală, amintiri și monumente istorice, legende, poezii, proverbe, expresiuni, cântece, obiceiuri și serbări populare locale, îmbrăcămintea, aranjamentul și stilul casei, lumea numerilor în locul natal: depărtări, înălțimi, suprafețe, numărul locuitorilor, prețul pământului și al produselor lui, al mijloacelor de existență, salarii și lefuri, importul și exportul locului natal și al ținutului, rentabilitatea solului ca ogor, livadă, pădure, grădini de fructe și zarzavat, veniturile și cheltuielile comunei, impozite etc.

Dacă toate acestea vor intra în cadrul învățământului, atunci abia va căpăta el preț și va deveni îndoit de interesant pentru copil. În legătură cu împrejurările natale se va îndrepta apoi privirea dincolo de planul satului, sau al orașului. De cunoașterea amănunțită a locului natal se leagă dragostea de țară și de neam, ca și înțelegerea aspirațiilor lui culturale și economice.

Învățătura din școală nu trebuie să contrasteze cu cunoștințele pe cari părinții elevilor le-au adunat din viața practică și cari au pentru ei un deosebit interes, ci trebuie să le cuprindă și să le lărgescă pe acestea.

Al doilea principiu fundamental al noii metode e *concentrația*.

Nu se poate nega că astăzi, după mii de ani de civilizație, unii copii arată foarte de timpuriu înclinație către abstracțiuni, dar aceștia sunt numai excepții. Marea majoritate a copiilor e atrasă de realitatea însăși și nu de abstracțiunile stoarse dintr'însa. *Deci realitatea trebuie să stea la baza învățământului.*

Pe copilul din Munții Apuseni îl preocupă industria lemnului și băieșitul pe care le are în fiecare clipă dinaintea ochilor și de care sunt legate durerile și bucuriile părinților, rudelor, prietenilor și cunoscuților.

Vom trata deci această temă din punctul de vedere: *botanic, meteorologic* (despădurirea) *geometric* (volum etc.) *arithmetic, economic, social, geografic* (drumurile de transport), *istoric, gramatical* (narațiuni, compoziții); din punctul de vedere al *lucrului manual* (executând unele din lucrările caracteristice acestei industrii) și în același timp al *gimnasticii*, iar ca *desemn*, desemnând diferitele lucruri făcute din lemn, etc. Profesorul va aluneca pe nesimțite dintr'un punct de vedere într'altul și fiindcă ele se completează, atenția copilului nu va slăbi nici un moment. Profesorul își face el însuși programa analitică și planurile de lecții, așa că la sfârșitul anului elevul va trebui să poseadă o cantitate de cunoștințe, al cărui minim e fixat de autoritatea școlară numai în liniamente generale, așa că profesorul are toată libertatea de mișcare.

Lecțiile făcute după această metodă sunt fincomparabil mai vii decât cele făcute după aimoasele trepte formale, la cari profesorul aduce otul pregătit de acasă și la cari spontaneitatea elevului este înăbușită.

Programa analitică de acum reprezintă un *plan de cultură sistematic*, noua programă un *plan de cultură typologic*. Tipuri din vremuri vechi și noi, din patria mai apropiată și mai depărtată, cu observarea principiului localist, sunt puse la baza învățământului și *aceste subiecte* sunt lua'e nu din *sistemul științelor*, ci din *lumea înconjurătoare și din viața copilului*.

Din exemplele de până aci reese al treilea principiu al noii metode: *munca intelectuală liberă*.

Metodele de învățământ au trecut prin mai multe faze. Faza medievală de *memorizare*, în care elevul e îndopat pe nemestecate cu alimente numai pe jumătate preparate și grele de mistuit. Faza *herbartiană* (a treptelor formale) când elevului i-se dau alimente preparate în cazane mari, de cazarmă, nu prea grele de mistuit, dar e pus să mistue după comanda profesorului. Desavantajele și ale acestei metode sunt, întâiu, că hrana e uniformă pentru toți, atât în cantitate, cât și în calitate. Siind pe toți elevii să mănânce cantitativ și calitativ la fel, vei produce desgust și deci digestie proastă și anemie. Deprinzând pe elev să primească hrana de-a-gata dela profesor și să o mestece după comandă, el va rămânea foarte

incurcat când li va lipsi profesorul, hrana și comanda.

După metoda nouă a muncii intelectuale libere, profesorul *călăuzește numai discret* pe elev în căutarea hranei, lăsându-i totuși libertatea alegerii, a pregătirii și a mestecării ei...

Pune-l deci pe elev în fața diversității infinite a alimentelor pentru creer și inimă, pe care le oferă viața și natura, ca să-și aleagă el ce-l interesează și să extragă el ceea ce-i trebuie.

După metoda veche, profesorul întâiu explică și probează și apoi experimentează; metoda nouă însă cere ca fiecare copil mai întâiu să experimenteze și apoi cu toții ajung singuri, încetul cu încetul, la teorie și abstracțiune.

Cercetări îndelungate au dovedit că mărimea unui om, ori a unui animal reprezintă de fapt suma eforturilor ce le face (în căutarea hranei, etc.) iar creșterea organismului (mușchi, oase, creer, nervi, etc.) — este rezultatul acestor eforturi. Facultățile fizice și psihice de aceea sunt ereditare, fiindcă se moștenește instinctul funcțiunii lor, care funcțiune apoi le dezvoltă.

Ne apare deci ca o necesitate fundamentală la copil, nu numai mișcarea în general, ci și maimușărirea tuturor activităților exercitate de ascendenții lui și între aceste activități lucrul manual ocupă locul cel dintăiu, pentru motivul foarte simplu că lucrul manual a fost timp de sute de mii de ani ocupația întregii omeniri, fără nici o deosebire.

Până acum profesorul căuta să înfrâneze pornirea spre activitate și, joc a copilului: „măinile pe bancă!“ „măinile la piept!“ etc. Astăzi sunt introduse în program toate aceste jocuri, activități și meșteșuguri, cari le fac copiilor așa de mare plăcere ca: formarea de foaie prin îndoirea hârtiei, prin tăcerea ei cu furfecetele, construirea unor obiecte din carton, din lemn, pictarea, modelarea lor și altele, activitate care în clasele primare e aproape numai un joc, iar în cele dintăi patru clase secundare, în atelier, lucru introdus în tehnica principalelor meserii.

Importanța acestei activități pusă în serviciul lucrului manual este incontestabilă, căci ea are influență la formarea judecății, a ochiului și a mâinii, la formarea simțului de exactitate, curățenie și corectitudine, cum și la dezvoltarea simțului de solidaritate între clasele sociale, ajungând astfel elevii să înțeleagă valoarea, frumusețea și demnitatea meseriilor.

Stăpânirea vieții economice și financiare și astfel adevărata stăpânire a țării, numai școala nouă ne-o poate da și tot numai dela această școală putem aștepta și refacerea noastră, atât materială cât și morală.

Gh. B. Boierlu.
director.

Incoronarea.

În fața oștenilor cari prin atâtea greutăți și cu prețul atâtor nemăsurate jertfe au isbit totuși să smulgă destinului, de atâtea veacuri neîmpăcat, una din cele mai nepieritoare biruinți; în fața poporului românesc străns frățește laolaltă după atât amar de vreme de despărțire; în fața dregătorilor țării și a reprezentanților neamurilor străine, s'a săvârșit Duminică 15 Octombrie, la Alba-Iulia, cea mai mare dintre minuni: încoronarea Regelui Ferdinand I. și a Reginei Maria, ca Rege și Regină a întregii suflări românești aflătoare în hotarele străvechii Dacii.

După suferințele îndurate din depărtate vremuri și până în zilele noastre, după grelele clipe trăite de Dinastie laolaltă cu noi toți în timpul tragicelor încercări din decursul războiului pentru unitate, actul de la Alba-Iulia vine ca o dreaptă răsplătire și pentru popor și pentru Dinastie.

El simbolizează triumful final al dreptății asupra unui șir întreg de nedreptăți, și mai presus de încercările și năcazurile vremelnice, triumful credinței nesăduite într'un ideal.

Ziua de 15 Octombrie, pentru a cărei măreție stau martore zecile de veacuri întuncate din urmă, nu înseamnă însă atât *sfârșitul* unei lungi epoci de suferință a unui popor bătut de toate nevoile lumii, cât mai ales, *inceputul*

unei noi ere, mai bună, mai luminoasă decât cea de până acum.

Printr'o nepătrunsă vrere a Cerului, poporul românesc a fost condamnat să și risipească forțele, munca și geniul, sub stăpâniri străine, fără de nici un folos pentru el și pentru omenire. Prin credință neclintită în biruință și prin sfortări titanice, neostoite, cu ziua de 15 Octombrie, poporul românesc intră în sfârșit și el, stăpân pe munca și pe cuțetul lui, în drumul larg și drept al vieții marilor popoare libere.

Consacrarea unirii definitive, prin încoronare, făcându-ne stăpâni pe noi înși-ne, în casa noastră, deschide neamului orizonturi noi, nebănuite încă și, pentru înscrierea definitivă și demnă a lui în cartea popoarelor lumii, se împune ca era nouă care începe pentru poporul nostru de acum înainte, să fie era unei lupte necurmăte în ogorul culturii umane.

Cu calitățile mari, nevalorificate încă, cu cari neamul nostru e înzestrat din belșug, nu ne îndoim că epoca de care vorbim va fi într'adevăr *epoca de strălucire și de mărire a Neamului Românesc unit.*

Și în încoronarea de la Alba-Iulia, ne place să salutăm, cu inimă bucuroasă, inaugurarea acestei epoci atât de mult așteptată și cu atâta trudă câștigată.

Clopotele sună...

Auzi cum sună clopotele, și sună, sună, sună!

Multe clopote am auzit eu sunând în feluritele clipe ale vieții mele; clopote vesele și jalnice, clopote de sărbătoare și clopote prevestitoare, dar clopotele ce astăzi sună au un sunet deosebit.

Cam multe glasuri laolaltă, ele vestesc că o țintă a fost atinsă, că un scop a fost îndeplinit, că un vis s'a împlinit; ele se înalță ca o rugăciune fierbinte, doar ca, în această singură zi, toate inimile să bată la fel, căci îngăduit-a Domnul ca această zi să vină.

Din neam în neam, crescuți în credința că Domnitorii au o sfântă chemare de îndeplinit, ziua încoronării noastre, în ochii întregului nostru popor, nu poate fi pentru noi decât o zi de rugăciune și mulțămire

cătră Cer, o zi în care cu umilință îngenuchem, amintindu-ne de făgăduiala noastră, nu numai de a domni, dar și de a sluji.

Am slujit după luminile noastre, am slujit cu inimile pline de dragoste; nădejdea ne-a susținut și, credința în poporul nostru a fost temelul pe care ne-am sprijinit.

Lung a fost drumul ce a dus spre această zi, lung, anevoios și plin de jertfă, și lung și anevoios ni mai stă încă drumul înaintea noastră, învelit în taina zilelor ce au să mai vină.

Dar clopotele sună...: ele chiamă tot omul la bucurie, la bucurie și nu la teamă, nu la ură și nici la îndoială.

Așa de puternice și de stăruitoare sunt glasurile lor, pare că ar fi chiar bătăile inimii mele, care pătrund prin toată țara și umplu toate colțurile ei, și fiecare bătaie

de inimă pare că se preface într'o amintire, ce ne duce înapoi pe lungă, lungă cale pe unde am venit, înapoi, tot înapoi, pe vremea când eram copilă, o copilă cu coama bălană într'o țară îndepărtată, peste care domnia o regină foarte bătrână.

Acea regină foarte bătrână este bunica mea și trăiește într'un castel foarte mare de granit cenușiu, în care sălășluiesc nălucile unor regi de pe alte vremuri.

Este mică acea împărăteasă, foarte bătrână și surîsul și a păstrat ceva din sfiala unei tinere fete; totuși, chiar fiii ei încărunțiți tremură înaintea ei, și numele ei este mai mare peste tot pământul.

O văd venind spre mine pe un coridor, ce pare nesfârșit pentru mintea mea de copilă.

Păreții sunt acoperiți cu prea frumoase și vechi tablouri și mica și bătrâna Doamnă se sprijină pe brațul unei slugi indiene îmbrăcată în alb.

Cât e de mititică! Și portul este la fel cu cel din tinereța ei, dar este negru, căci ea niciodată nu uită jalea văduviei sale.

Da, este mititică! Dar ce respect impune, ce măreție are, și când se oprește ca să privească printr'una din ferestrele deschise, ea-și arunca ochii pe mari întinderi ale parcului, mari și fără sfârșit ca niște frumuseți ale naturii, de care visam în visurile noastre.

Verde este iarba și uriași sunt copacii, iar drumurile sunt pline ca masa, căci aceasta este Anglia, frumoasa Anglie, țara în care m'am născut...

Și iarăși văd pe mica, bătrâna Doamnă; de astădată cu ochii mai pricepuți, căci am crescut și sunt fată măricică.

Ea este condusă într'un jeț roșu, pe roate, pe coverta unui frumos vas ce alunecă încet prin fața unor șiruri și șiruri de vase de războiu, o forță uriașă de

monștri de fer cu tunuri pusderie, și toată această mare flotă saluta pe mica Doamnă bătrână de pe jețul cel roșu.

Steagurile fâlfâie, muzicele cântă și mii de marinari aclamă din toate puterile lor.

Și regina Marii Britanii și Irlandei, Împărăteasa Indiei, se uita liniștită la această minunată priveliște.

Și o mai văd încă odată. Acum este în cucernica și vechea biserică mănăstirească, unde ea a fost încoronată acum șasezeci de ani și unde un lung șir de înaintași au fost încoronați înaintea ei.

Ea șade pe jețul gotic, pe care nu este voie să șadă decât Regi și Regine.

Lumina care pătrunde prin ferestrele colorate, de sus de tot, arunca înaintea picioarelor ei fel de chipuri în colori minunate, strălucitoare.

Neputincioasă și mititică și foarte bătrână este această mare Regină, care a domnit șasezeci de ani, dar copiii și copiii-copiiilor ei sunt adunați împrejurul ei, și când privește dela fața unuia la fața celuilalt poate că ar vrea să știe care va fi ursita fiecăruia?

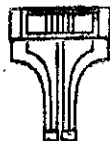
Sună clopotele, sună... și azi, eu, nepoata ei, voi fi încoronată alături de soțul vieții mele și, pe când ascult glasurile vesele ale clopotelor, mă întreb dacă bătrâna Doamnă e oare mulțumită cu aceia, pe care ea a trimis-o într'o țară îndepărtată, ca să ducă înainte o datină, în care ea credea; și acum, alături de mine, stau două din strănepoatele ei; și ele sunt regine — regine tinere, tinerele —, și eu, mama lor, cu inima plină de nădejde și de încredere în viitor, mă gândesc că și ele vor îndeplini cu smerenie datinile moștenite dela părinții și strămoșii lor...

Și clopotele sună, sună, sună...

MARIA,

Regina României.

(„Neamul Românesc“)

Dumineca Incoronării.

Despre felul cum a decurs serbarea Incoronării, reproducem din „Universul“ articolul de mai la vale al apostolului nostru, Dl N. Iorga, care a prins în chip măestru, măreția clipelor din Alba-Iulia.

Picură de ploaie pe dealurile de la Alba-Iulia și negurile se scarmână de pădurile depărtaților munți Apuseni. Spre Alba-Iulia, în care s'a frământat praful a trei civilizații, dintre care două, cea dacică și cea romană, sunt ale noastre, iar cea maghiară care s'a isprăvit, e făcută totdeauna cu sudorile și uneoări cu sângele nostru, din satele ardelenesti, vin pelerini-țărani ai Incoronării.

Puteau veni și mai mulți, căci aceasta e o serbare a poporului și ar putea fi cu toate necesarele măsuri de pază, și o serbare populară. Dar atât de puțin s'a văzut mândrul port al văilor noastre, care ar fi trebuit să fie înfățișate întregi, din fundul Bucovinei până la Dunăre și de către Tisa până în apele Nistrului, prin cei mai aleși reprezentanți ai nației în cele mai pitorești din costume! Ici și colo veșmântul alb și negru al Sibiului: altfel mai mult lume de prin prejurul orașului, cu câteva steaguri. Brîul roșu, brîul albastru, cingătoarele de luptă ale Românimii din Ardeal contra atâtor asupsiri, se vedeau doar din când în când. Și cât am așteptat peste sgomotosul „Ura“ al soldaților acel inimos „Trăiască“ al Ardelenilor în care sună toată generozitatea și tot avîntul rasei.

De ce a fost așa? De ce în locul unei națiuni s'a văzut numai o mulțime? De ce din toate satele Românimii nu s'a revărsat atîta lume de să nu mai simți caracterul strein al acestui târg așa cum a dat Dumnezeu? Nu s'au luat de oficiali măsurile care de sigur se puteau lua? S'a dus din partea unor nemulțămii cari nu știu unde să se oprească nemulțămirea nici măcar încotro să se îndrepte, o campanie de îndepărtare asupra căreia nu poate cădea o destul de grea osîndă? Sau poate mijloacele de transport au lipsit? N'aș putea-o spune, dar e păcat că fiorul pe care de atîtea ori l-am simțit noi în timpul serbărilor n'a trecut, pentru incalculabile urmări, asupra acestei întregi lumi țărănești!

Spre ceasurile nouă, invitații se adună în biserică, ale cărei înalte bolți sînt frumos luminate, cu singura excepție a catapitezmei care a rămas neagră, — pentru a se vădi mai bine picurile mi se spune, dar s'ar fi putut fără această notă de dură tristețe. Pe fondurile clare orarii se desfac marile figuri pe care cu un deosebit meșteșug le-a înfățișat un pictor cu știința tradiției, căci e al treilea dintr'o dinastie de zugrăvi pentru biserică, d. Costin Petrescu.

Lângă fețele tinere ale ducelui de York și infantelui spaniol, buna privire senină a ducelui de Genova, alb, dar drept și plin de spirit ostășesc. Dar cine atrage mai mult căutăturile e mareșalul Foch. Acela a cărui metodică hotărîre și îndrăzneală în a da marea lovitură decisivă a salvat Europa de mulții anii de robie ce i se pregătea de coaliția Centralilor. Zdrobitorul fiarei germanice pornită în ultimul ei avânt turbat e, cu toată mustața-i albă, mai tânăr și mult mai vioi de cum pare în chipurile obișnuite. În el nimic din acea trufie care trezia pretutindeni revolta contra generalilor lui Wilhelm al II-lea; discret și simplu, fără nici o dorință de a se pune în evidență, mareșalul e tioul soldatului francez în ce are mai vrednic de admirație și de simpatie în acelaș timp. Lângă dînsul omul care a fost pentru noi o mare mîngîiere și un continuu îndemn, păstrătorul celor mai îndărătnice speranțe de victorie și prezicătorul zilelor bune care trebuiau să vie: generalul Berthelot. Ni amintim o clipă de zilele acelea grele când puțini au crezut ca să se bucure azi atât de mulți.

Sosesc domnițele, două din ele acum Regine ale unor țeri prietene. Aceia care era odată între noi fericita princesă Elisabeta apare în rochia ei de fir de aur, mai slăbuță și palidă, după nespusele ei suferinți fizice, tot așa de frumoasă și de blîndă cum am cunoscut-o când era o pseudoabă a acestei țeri, pe care și acum o iubeste. Alături, mai sprintenă de cât acum câteva luni când pleca, mireasă cu ochii plânși, la Belgrad, Regina Maria a Iugoslavilor, odată fiica de rege român Măricara. Ochii le urmăresc îndelung pe cele două surori care, așezându-se pentru a cruța sănătatea celei mai mari, își amintesc poate în convorbirea lor zilele bune gustate pe acest pămînt românesc al nașterii lor. Lângă ele princesa Ileana, care, oriunde se va muta, va duce cu dînsa ceva din neamul de poezie pe care-l poartă. În tot timpul serviciului divin gingașa soție a Principelui Moștenitor va da un exemplu de evlavie și de rezervă.

Urale anunță intrarea Regelui, Reginei și a fiilor Lor. Ele par a nu veni numai din rândurile ostașilor, ci adânci, cu îndelung răsunset, din fundul veacurilor care s'au sbuciumat și au pățimit ca să ajungem noi aici. Ferdinand al României e stăpînit de gânduri și licărirea obișnuită de voiciune și inițiativă a dispărut un moment din ochii Reginei. Ceremonia mistică prin care trebuie să treacă pentru a fi regi încoronați, purtînd și altfel decât în titlu „mila lui Dumnezeu“ îi impresionează vîdit.

Mitropoliții a patru ținuturi românești, — Vladimir al Bucovinei fiind oprit de boală, — fac serviciul. În toată istoria neamului nostru nu s'au văzut vre-o dată ierarhii Țării Românești și Moldovei, Ardealului și Basarabiei liturgisind

împreună. Vlădicii de Roman, de Huși, de Rădăuși, de Argeș și de Râmnic, locuitorii, Dunării-de-Jos și Buzăului, îi încunjură. Puternicul cor răspunde rugăciunilor în care dulceața tradiționalelor noastre armonii se unește cu dicțiunea mai asupră a școlii ardelenne. În noile ectenii, pline de un frumos sentiment patriotic, lipsesc poate prea mult adânc emoționantele accente arhaice în care-ți pare că vorbește glasul înăbușit al secolelor și se găsesc prea des calitative și formule literare curente: stilul nostru bisericesc nu s'a format încă destul, n'a căpătat rostirile sale definitive.

Episcopul săsesc Teutsch, încins cu cordo-nul albastru al „Coroanei României“, e la dreapta lângă Regele. Tot acolo un delegat al Patriarhiei constantinopolitane și, cu gluga-i neagră ascuțită, cu asupru-i costum de schvnic, un episcop armean. Rabinul Niemirower e lângă cei doi hogi, dintre cari unul, cu pronunțatul tip mongolic, poartă la turbanul alb dunga de fier și la gât gulerul înflorit în aur care-l arată șef religios al soldaților noștri musulmani.

Și Biserica unită? Biserica blăjeană care timp de două veacuri întregi a luptat pentru izbăvirea neamului din robia a cărei sfărmară se serbează astăzi? Ea care prin scriitorii ei profeți a ținut înaintea nației stâlpii de foc prin care s'a îndreptat în cursul lungii ei rătăcirii prin pustie? Această Biserica a cărei legătură însăși cu vechea Romă a avut o singură îndreptățire: învierea amintirilor romane și întărirea noastră națională prin aceste amintiri?

Biserica lui Ioan Inochentie Micu, martir pentru neam, a lui Samuil Clain, lui Gheorghe Șincai și lui Petru Maior, chiar a lui Șuluț, frate în 1848 cu ortodoxul Șaguna, stă după ușă. În-telegeți: după ușă, alături cu nunțul, un prieten de sigur, dar cărui n'avem nimic a-i cere în numele ideii noastre naționale, și alături și cu episcopul maghiar Majláth și cu clericii lui. Afară în privdor, ca să nu se spurce prin contactul cu ortodoxia care, religia atâtor milioane în România Unită, cutează a fi și a voi să rămie Biserica de Stat. Un ordin dela Roma, o telegramă... Dar de când Papa poruncește în afaceri naționale unei Biserici care întâi e a noastră și apoi a lui, întrucât afară de recunoașterea dogmei și de dreptul numirilor, și încă numai cu voia acestui Rege ofensat astfel? Și cum?, nu s'a găsit unul care să frângă de genunchiu o cărjă care nu s'ar putea păstra fără a jigni Rege și Popor în momentul supremei concentrări naționale? Mult timp va apăsa asupra Bisericii unite amintirea acestei neiertate greșeli care tinde a o isola de inima neamului nostru care este una singură. O astfel de atitudine când nu era vorba de nimic confesional ar fi putut atrage și sancțiuni. Căci nici un Stat n'are datoria de a susține o Biserica în stare să-și iea în asemenea chestiuni directivă de aiurea.

Se scot din altar coroanele: coroana de oțel a Regelui, simplă și aspră ca o zi de luptă, coroana de aur cu pietre scumpe a Reginei, croită după foarte vechi forme tradiționale culese pe pământii bisericilor. Se desfășură mantiiile strălucitoare de aurării. Pe mâni de înalți demnitari și de generali ele vor fi duse afară supt baldachinul care, pentru a mulțami mai multă curiositate, dar nu și pentru a înălța prin decor ceremonia punerii coroanelor — căci, după binecuvântarea podoabelor și a celor cari le vor purta, atâta a mai rămas — va acoperi ultima ceremonie.

În sunetul clopotelor nouă dulce ca argintul, în bubuitul tunurilor, în strigătul vesel al mult-țimilor, alaiul înaintează către acest coviltir, care de sigur putea să consiste cu cât a costat, din altceva decât din pânză zugrăvită care se sprijină pe bețișoare suptiri văpsite tricolor.

Momentul e solemn și adânc mișcător. Regele și Regina se înveșmăntează cu lungile și grelele mantii. Domnul românesc iea apoi coroana după obiceiul napoleonian introdus de înaintașul său, și o așează liniștit și sigur pe fruntea Sa. Aplecându-se către Regina, care se înclină ușor, îi așează pe bucle juvăverul scânteietor de focuri și — o sărută.

Sânt multe regine pe lume, dar poate una singură, acolo departe în Belgia, care să fi meritat prin atâta durere și prin atâta hotărâre în apărarea dreptului și onoarei patriei sale, coroana care într'o zi s'a coborât pe capul ei. O și ie toată această mulțime în ochii căreia fulgeră aboul de mărgăritar al unei lacrimi nobile.

Și în tăcerea care se impune cu greu arămiu din turn și bucuriei din mille de suflete, Regele vorbește sigur, apăsător. Amintește opera lui Carol I-iu și o constată mișcat, sporită prin tot ce i-a adaos cel mai mare ropot de suferință a poporului românesc. Și, cu vorbe care sunt în adevăr smulse din sufletul lui religios, el chiamă în ajutor Scriptura ca să ceară în acest ceas lucrul cel simplu și mare: să ne iubim puțin noi, iubindu-l pe dânsul.

După ceasul ospetelor în sălile improvizate — și bine improvizate — parada. Regele trece în revistă pe ostașii săi.

Cadrul e mareț, unic. În fund, lângă cenușia suliță a turcului catolic, ridicându-se din vechiul amestec de zidiri, complexul de clădiri nouă al bisericii de încoronare. Pe înaltele pârghii, lungi steaguri tricolore cu pajurea țerei, multe, nesfârșite foșnesc în ușorul vânt pe care l-ai zice venit anume ca să înlătore ultimii stropi ai ploii care fuge.

În față, înălțimile încă verzi, pe care șerpesc întortochiate liniușele albe ale drumurilor și, la dreapta, culme peste culme, albastre cenușii, șterse ca fumul formele idealisate de depărtare, ale mulților Apuseni.

Regele apare în fruntea oaspeților săi prin-ciari. Mareșalul Foch călărește, între ofițeri

francesi cari l-au întovărășit la noi. Căciuli masive, rotunde coifuri de uniforme streine amestecă pitorescul aiător țeri. Un stol de generali urmează pe Domnul lor. Și un singur strigăt se ridică din mulțime până la țeranii înșirați supt steaguri la picioarele dealului, când Regina sosește supt bonetul de grenadir care dă o înălțare de extraordinară tinereță și voioșie feței sale frumoase, strunindu-și blândul cal alb ascultător. În față, fiicele regine, nora, sora venită din depărtare, așteaptă priveliștea care pentru cele două domnițe înstrăinate, ce-au gustat pinea stropită cu amare lacrimi a refugiului, nu e o simplă defilare. Albele mini fine ale reginei Elisabeta, întinse pe roșia mantie care o acopere, au tresăriri de înduioșare.

Și oastea începe a trece. Ceasuri întregi și-rurile ei se vor desfășura, în valuri albastre unduind elegant la sunetele unei muzice neobosite, care lovește cu un fel de fanatism instrumentele. Infanterie, vânători de munte, artileriști, cavalerie... De ce se uită așa de aprig toți acești soldați în ochii Regelui cari, privindu-i, au ca o flacără vie jucându-se în lumina lor? De ce spiritualizarea intensă a acestor rânduri care nu par

să îndeplinească o comandă, ci să meargă la asalt înaintea primejdiei? Prin nesfârșitele steaguri, atâtea din ele rupte, arse, sângerate, ca și prin inimile acestor trei zeci de mii de tineri n'a trecut oare voința, frântă în pornirea ei de jertfă, a celor cari nu mai sînt și ale căror oase zac în adâncimile frământate de ghiulele ale Moldovei eroice? De la o vreme realitățile par a se topi toate într'un fantastic elan de epopee națională. Păcat de cine n'a simțit, ori care ar fi fost motivele care l-au oprit, această emoție fără nume care, peste toate tristețele prezentului, asigură în inimile tuturor viitorul neamului!

Trec greoaie tancurile enorme. Ele par a fâgădui distrugere oricui s'ar încerca să sfarme ceea ce cu atâta trudă seculară s'a întemeiat ca să dureze de-a lungul secolelor.

S'a sfârșit. Călăreții se risipesc în brumele albastre ale serii, Regina își învârtă răzând calul cuminte. Tocmai în fund coviltirul de nori se frânge. Dungi mari roșii glorifică apusul tragic. Apoi ele se sting și o dulce lumină cuprinde toată zarea.

E apoteosa.

N. Iorga.

Opera culturală la sate.

— Rolul social al studenției. —

Una din marile probleme care a preocupat în toate timpurile studenția, problemă căreia încă nu i s'a putut da o rezolvare definitivă, este cea a activității studenților în afară de Universitate, adică amestecul lor în viața socială a poporului. În principiu s'a admis fără ezitare că studenții sunt datori să contribuie cu puterile lor la susținerea nevoilor culturale ale păturii țărănești, dar nu s'a găsit soluțiunea definitivă în ce măsură și în baza căror idei trebuie susținută această luptă culturală. Căci, dacă studenția este chemată la marea operă de cultură și de dezvoltare a conștiinței poporului românesc, apoi această acțiune ar deveni o operă nefastă, dacă s'ar bază pe principii greșite, dăunătoare intereselor neamului.

Este un înalt principiu constituțional, că nu se pot remedia relele organizării sociale ale unui popor decât prin dezvoltarea conștiinței poporului, dându-i astfel posibilitatea să participe în mod conștient și util la viața politică a țării. Când reprezentanța națională, adică aleșii corpurilor legiuitoare, va fi și icoana fidelă a conștiinței naționale — consecința acestei participări conștiente și eficace a poporului la treburile publice ale Statului — atunci numai vom fi siguri că am întronat și principiile de ordine și dreptate, sub auspiciile cărora națiunea va putea merge spre adevăratul progres.

Aceasta necesită ridicarea nivelului cultural al poporului, care se sbate încă în ghiarele unei

primejdioase ignoranțe. Pentru această muncă titanică nu ajung preoții și învățătorii, pionii culturii noastre la sate. Studenția este chemată și ea, să și dea prinosul de muncă pe ogorul culturii naționale. Entuziasmul tineresc al studenției este capabil să rupă poiză de neîncredere a țaranului față de intelectual acolo unde ea există și să întărească cu cimentul încrederii și prieteniei reciproce legăturile dintre aceste două elemente. Este — socotesc — o datorie sfântă pentru studenția română să ia ca exemplu activitatea rodnică a studenților din țările occidentale și în special din țările scandinave, unde studenții au devenit adevărați apostoli ai culturii pentru poporul lor.

Vremurile noi au sguudit din temelii organizația de eri a societății noastre, pentruca lărgindu-i cadrele, să-i dea o reînnoită și generoasă viață democratică. Țaranii au căpăiat pământ și s'au deșteptat din letargia în care zăceau de decenii. Conștiința de puterea lor, prin care ne-au întins țara până în hotarele ei naturale, țaranii și-au cerut drepturile lor și au început să le primească.

Pelângă aceste transformări sociale de o nelăgăduită importanță, prin opera de întregire a neamului s'au deschis probleme noi sociale și culturale pe pământul provinciilor alipite. Țărănimea românească din Ardeal, Bucovina și Basarabia a suferit timp de secole asupra dominațiunii străine, care impunea să-și trimeată

odraslele în școlile stăpânirii, sau cel puțin să învețe limba străină în școlile românești întreținute cu sudoarea muncii sale binecuvântate. Cu toată vrednică luptă națională ce au dus-o țărani români din aceste provincii, acțiunea de impilare a stăpânilor de ieri a reușit în multe părți să-și culeagă roadele și, în special în Basarabia, desnaționalizarea elementului românesc a mers foarte departe. *Deci atât clasa țărănească din vechiul regat, cât și cea din ținuturile alipite, așteaptă cu încredere sprijinul și îndrumările intelectualității românești.*

Trebue prin urmare ca studențimea de astăzi să se arate vrednică de vremurile de reînviere ale poporului nostru și să-l susție cu căldura tinereții în acțiunea sa de emancipare făcând ca lumina culturii să împrăștie întunericul ignoranței și însămânțările protivnice sentimentelor naționale din sufletul țaranului.

Pe studenții de ieri nu-i poate învinui nimeni că nu și-au făcut datoria. Ei au avut însă de luptat cu greutăți mari, care se pare că astăzi sunt în mare măsură înlăturate. Piedicile ce au stat în calea studenților de înainte de războiu, au fost în vechiul regat tutela administrativă sub care erau ținuți țărani de către Stat și apoi mizeria materială în care trăiau majoritatea din ei. Astăzi însă țărănimea s'a emancipat în bună parte și de necăjitoarea tutela politică și de precara situație materială de odinioară, motive care-o împiedica în trecut, dela preocupări culturale. O singură vină pot avea studenții de ieri și anume aceea că au lucrat ca individualități și nu în numele și sub directivele unui corp organizat. Dacă ar fi lucrat strâns uniți și întemeiați pe un program de muncă, rezultatele ar fi fost desigur mult mai eficace. De studențimea română din provinciile alipite nu se poate vorbi în acest domeniu al străduințelor culturale la țară, deoarece n'aveau libertatea de a întreprinde o asemenea acțiune.

Astăzi deci studențimea nu are cuvânt să stea impasibilă. Are datoria să pornească la luptă. Din facia luminoasă a culturii va trebui să desprindă luminițe și să se coboare cu ele în cele mai umile cocioabe. Studenții vor fi răspânditorii unei culturi naționale în sensul larg al cuvântului, *adică vor lucra în numele unui naționalism cu cele mai democratice tendințe.* Spiritul individualist al țaranului — aprig apărător al proprietății individuale — se va ridica totdeauna cu ultima energie contra doctrinei socialiste. A lucra în alt sens decât în cadrul unor principii naționale, ar însemna să lucrezi contra spiritului și intereselor poporului, care nu ți-ar mai acorda nici o încredere.

În opera de răspândire a culturii în masele adânci ale poporului, studențimea va trebui să lucreze temeinic organizată, pe baza unui program de muncă bine chibzuit, *asigurându-și în primul rând prețioasa colaborare a învățătorului și preotului, sfetnicii de seamă ai țărânimii.*

Cu aceste premize la temelie acțiunii culturale ce are a întreprinde în mijlocul țărânimii, studențimea va servi în mod generos cauza culturii românești.

Emil Pușcariu.

Asoc. Învățătorilor din Ardeal ...

Comunicat oficios.

No. 136—922.

Lățindu-se vestea:

a) că membrii corpului didactic nu vor fi împărtașiți de adausul de scumpete, ce se dă funcționarilor;

b) că școlile române, — foste confesionale și comunale, — nu rămân statificate, ci vor rămânea și pe mai departe cu caracterul confesional, respective comunal, avut sub controlul bisericilor ori comunelor;

c) că nu s'ar acorda învățătorilor foști confesionali, diferența de salar de la data statificării până la 1 Aprilie 1922;

Pe baza comunicărilor primite de la învățătorii parlamentari, cari au intervenit și cerut lămuriri categorice de la dl. ministru al Instrucțiunii, avem onoare a aviza întreaga învățătorime aparținătoare „Asociației” noastre, de următoarele:

1. Și membrii corpului didactic primar se vor împărtași de sporul de scumpete asigurat funcționarilor de stat prin legea votată în sesiunea extraordinară a parlamentului, ținută în 23 Octombrie a. c.

2. Școlile foste confesionale rămân statificate pentru totdeauna; deasemenea învățătorii, cari funcționează la aceste școli rămân statificați sub controlul exclusiv al organelor de stat, căzând în sarcina comunelor bisericesti numai obligamentul întreținerii edificiilor școlare până la legiferare.

Comunicatele lansate de către adversarii școlii de Stat și cari au neliniștit pe unii dintre învățători, au fost tendențioase, urmărind de a produce desamăgire și desiluzionare în rândurile noastre. Învățătorimea română statificată în ultimul timp să știe însă că are numai un singur stăpân, Statul. Ceilalți și celelalte n'au absolut întru nimica a dispune, sau a se amesteca în afacerile acestei învățătorimi.

3. Diferența de salar pentru foștii învățători confesionali, din 1 Noemvrie 1921 și până la 31 Martie 1922, va fi pusă în curgere în timpul cel mai scurt.

Andrei Pora
v.-președinte.

Gavril Almășianu.
secr. gen. al „Asociației”.

Revizoratul școlar — Cluj.

No. 2450—922.

Comunicat Oficios.

„Regulamentul pentru examenele de învățământ primar ale copiilor pregătiți în familie sau în școli particulare, recunoscute de stat, sancționat cu Înaltul Decret No. 2451 din 10 Iunie 1921, publicat în Monitorul oficial No. 57 din 16 Iunie 1921 și în Buletinul oficial al Ministerului Instrucțiunii No. 509 din Iunie 1921, este impus pentru toată țara, deci respectarea este obligatorie pentru toți.

Acest regulament nu privește școlile confesionale primare din Transilvania.

Cluj, la 18 Octomvrie 1922.

Dr. Wilt,
rev. școlar

Dați pentru lumină.

Sub titlul de mai sus învățătorul T. h. Măndreanu, publică în ziarul „Unirea” din Turnu-Măgurele, frumosul articol ce urmează. Reproducându-l pentru inițiativa noastră, facem însă convenitele rezerve pentru pasiunile politice pe care le conține.

Un vânt nou a început să sufle de câteva luni peste satele și orașele României-Mari.

La început adînd apoi suflând din ce în ce mai tare, el promite, promite mult, căci dacă sunt vânturi cari suflând aduc uscăciune, secetă, sărăcie deci jale, obidă și lacrimi sunt și vânturi care dau semănăturilor hrană îmbelșugată, oamenilor bogăție, bucurie și veselie.

Vântul cel nou nu e din ale naturii, ci din al oamenilor. E vântul care promite roadă bogată, ce isvorește din lumina conștiințelor prin învățătura de carte a poporului.

Convins fiind că o țară ori cât de mare, ori cât de bogată ar fi, nu va putea fi nici odată o țară tare și puternică dacă poporul său e incult, dacă nu știe carte, Dl Dr. Anghelescu, actualul ministru al școlilor, vrednicul urmaș al mult regretatului Spiru Haret, și-a îndreptat toată atenția spre lumina mulțimei.

Domnia sa voește să înzestreze orașele, satele și cătunele țării românești, cu cât mai multe, cu cât mai mari și mai încăpătoare școli din cari să țâșnească cât mai mult, cât mai bogată lumina cea atât de scumpă și mult dorită de țărănime, lumina dăătoare de bine și fericire.

E o operă mare, grozav de mare și greu de realizat în aceste timpuri de scumpete și de lipsă fără de margini.

Totuși, fiind seamă de priceperea și destoinicia, de dorul și dragostea ce-l călăuzesc, opera va fi încununată de succes, căci mijloacele întrebunțate sunt din cele ce nu dau greș.

Reamintind vechea bună voință și proverbiala dărnicie a românului, când e vorba de faceri de bine, de lucruri de interes general, domnia-sa face apel la inimile caritabile și le cere obolul. Prin sfaturile-i părintești, prin insistența-i dusă la exces, prin încarajările-i continue, o lume întreagă s'a pus pe lucru. Comitetele școlare, aleargă, strâng și îngrădădesc tot ce trebuie.

E o muncă încordată la care s'au înhamat toți cei cu dor și dragoste pentru lumina satelelor: Miniștri, Prefecți, Administratori de plasă, Preoți, Invățători, Primari, Notari, Perceptori, Jandarmi, etc. Un roi întreg de oameni aleargă, muncesc, se străduiesc, călăuziți de un singur dor, de un singur ideal, lumina poporului.

Și străduințele nu le sunt zadarnice. Toți bunii români, toți cei cu suflet curat românesc, toți cei ce-și iubesc țara și neamul, dau cu plăcere ce vor, ce pot da.

Un mare bogătaș din Muscel, fără copii, a

dăruit toată averea sa de 4 milioane lei pentru școli. Alții din frunțașii satelor și orașelor, cărora le dă mâna, au dat în același scop cu zecile și sutele de mii de lei. Dar oare fapta răposatului întru Domnul, A. Predescu din Târgu-Măgurele care a lăsat pentru școală o întreagă avere, nu e cel mai frumos, cel mai demn exemp'u de imitat și care dela sine vorbește? Și câți oare nu vor fi, cari să dea din puținul ce au pentru lumina mulțimei și despre care nu se știe nimic?

Dar cât de frumos și înălțător e scopul pentru care atâția și atâția se străduiesc, cât de nobile și mărinimoase sunt jertfele mici și mari ce se fac pentru această gigantică cauză națională și cât de mici și josnici la suflet sunt unii oameni?

Ei fac și ar dori să sufle altfel de vânturi fiindcă cel ce suflă, cel ce va aduce cu siguranță roada dorită, nu le convine.

Nu convine lumina țărânimii însetate de lumină, celor ce doresc să introducă în țară bolșevismul rusesc, celor ce așteaptă să ne vină lumina dela răsărit cu toate fărădelegile, mizeriile, sărăcia, lacrimile și suspinele din Rusia. Nu convine lumina celor ce guvernând țara au adus jaful și dezordinea, au ridicat hojiile și pungășiile la apogeu iar nechinstea în locul cinstei. Nu-le convine nici unora nici altora să se lumineze țărănimea deși în fața lumii se bat cu pumnii în piept de dorul ei.

Nu le convine, căci luminându-se țărănimea nu va mai putea fi speculată pentru ambițiile lor personale și văzându-i cine sunt, ce spun, ce vor și ce fac, îi va lua cu pietre la goană, când le va mai cere încrederea.

Ei spun mulțimii, că ofrandele ce se cer, sunt biruri noi, puse de boeri că nu trebuie să le dea nimeni și că Statul e dator să facă tot ce se cere.

Mai întâu ceea ce se cere nu e impus prin lege, ci este un dar de bună voie, pe care ori cine e liber să-l dea și nu credem să fie Român care cunoscând frumosul scop ce urmărește, să fie atât de mic la suflet și să i refuze. Atară de aceasta dacă e vorba să cerem dela stat, se naște întrebarea: cine este Statul? Nu suntem noi toți? Pentru a face tot ce ne trebuie, statul ar trebui să pue dări noi și să ne oblige. Așa fiind, ne-ar forța să plătim atât cât ni-se impune, pe câtă vreme acum dăm cât voim, cât putem da. Și apoi statul câte și câte greutăți nu are? Pe care din ele să le plătească mai întâi?

Ceea ce se face acum la noi în țară, nu e ceva nou; s'a făcut în alte părți și încă mai de mult. Să ne uităm la frații noștri din Ardeal. Ei stau din punct de vedere al științei de carte mult mai bine ca noi. Acolo școala au făcut-o și înțreținut-o prin mijloacele lor personale, din inițiativa particulară, supunându-se fără murmur sacrificiilor ce li-se cereau și a mers de minune,

De ce noi care ne pretindem liberatorii lor, care ne pretindem mai ceva și care dispunem și de mijloace mult superioare n'am face ce au făcut și fac ei?

Să nu ascultăm pe acești lupi în piele de oaie cari sub cuvânt că ne doresc binele, ne fac cel mai mare rău. Toată suflarea românească, îngrozită de analfabetismul ce încă ne mai stăpânește și încălzită de sublimul scop ce se urmărește prin școală, să dea cu toată bunăvoința, cu toată dragostea, ce poate da. Să dea bogății, să dea săracii, să dea toată lumea, cât de puțin, numai să dea. Să dea din prisosul existenței lor. Să nu uităm în special, frați țărani, că din fărâmiturile ce cad dela masa copilașilor noștri, din grăunțele ce curg, din spicele semănate de noi, Dumnezeu hrănește afața și afața viețuitoare. Mica furnică din această neînsemnată risipă a noastră și cu străduințele ei, cu economia-i caracteristică, trăește. De ce oare am fi noi mai prejos ca ea, și n'am strânge ceea ce ne prisosește sau nu ne este de folos pentru a face ceea ce nu avem și ne trebuie? Un ban aruncat la băutura, sau pe tutun, la chef sau la petrecere, e un ban pierdut,

strâns dela toți și la un loc, s'ar face mulți și multe.

Dacă fărâmiturile asvârlite s'ar strânge, dacă gologanii cheltuiți pe lucruri nefolositoare și poate chiar vătămătoare i-am aduna la comitetul școlar din comună, am înființa pentru copilașii noștri palate adevărate, altare în care li-s'ar lumina mințile, li-s'ar îmbogăți sufletele, li-s'ar ofeli caracterele; am face din ei gospodari luminați, cinstiți, conștiincioși de drepturile și datoriile lor și bogăți într'o țară bogată, nu așa cum am trăit până astăzi când din lipsa de lumină, din cauza vitregiei trimpurilor și a oamenilor avem țărani săraci în țară bogată.

Astăzi, când cu voia bunului Dumnezeu putem spune că suntem și noi stăpâni pe o bucățică de pământ, ne e mai ușor ca ori când. Acestea vor fi fapte ce nu vor pieri nici odată și când urmașii noștri vor ști că nouă ne datoresc ceea ce ei au să fie atunci, ne vor binecuvânta.

Cine dorește să aibă parte de această binecuvântare să aibă parte de această binecuvântare să dăruiască ce poate, ce vrea.

Deci, d.ți pentru lumină.

T. Mădroceanu,
Învățător-sen tor.

Datoria învățătorului și a preotului.

România întregită de azi s'a înfăptuit în vâltoarea războiului prin vitejia și jefurile soldaților săi. Întregirea vieții românești o aștepta, o nădăjduia acea conștiință națională pe care nici vitregia vremurilor și nici asuprirea dușmanilor neamului nostru n'o putuse înfrânge. Și când împrejurările îi îngăduiră să se afirme și să se impună, ea făcu aceasta cu un avânt fulgerător și cu un suflet care se dovedea acelaș pe tot cuprinsul pământului românesc.

După ce am cucerit astfel drepturile noastre naționale, suntem datori să întărim această izbandă. Opera aceasta de consolidare se cere înfăptuită atât din punct de vedere politic și din punct de vedere cultural și sufleteș. Aceasta este munca care ne așteaptă pe toți și pe care toți trebuie s'o împlinim în marginele activității și puterilor fiecăruia. Dar în realizarea acestei mari opere de care atârnă întărirea românismului și dezvoltarea civilizației noastre, doi factori au rolul cel mai greu, poate, însă și cel mai nobil și cel mai frumos. Aceștia sunt: învățătorul și preotul. Amândoi îndrumători de suflete, amândoi luminați de conștiințe, amândoi apostoli ai credinței și ai culturii, învățătorul și preotul sunt chemați să desăvârșescă unitatea de suflet și de cultură și să desvolte unitatea conștiinței naționale. Căci forța de expansiune și energia de desvoltare a unui popor stau în cunoștința pe care el o are despre drepturile și datoriile sale față de umanitate și despre misiunea sa în lume. Când un po-

por știe care este menirea lui, tot ceiace există în el ca energie spirituală și ca forță fizică vor lucra pentru a împlini această misiune.

Munca aceasta îi așteaptă pe învățători și pe preoți în tihna satelor noastre. Este o muncă care se realizează anonimă, fără strălucire și fără larmă, dar tot atât de nobilă și de fecundă ca și gestul sămănătorului. Căci ce muncă poate să fie mai înălțătoare și ce acțiune mai profund binefăcătoare decât aceia de a sădi idei, de a deschide suflete și a lumina conștiințe.

Fiecare școală va trebui să fie un laborator de cultură românească; fiecare biserică un laborator de credință și de moralitate. Unul pe catedră, celălalt la amvon, învățătorul și preotul vor trebuie să fie predicatori ai conștiinței naționale și ai moralei. Desvoltând înțelegeri, luminând minți, dar mai presus de toate formând caractere, iată ce se cere învățătorului și preotului, iată ce așteaptă țara dela ei, iată ceiace ei sunt datori să facă. Și parelel cu activitatea zilnică, în școală a dascălului și în biserică a preotului, ei vor trebui să desvolte o activitate în afară de școală și în afară de biserică pentru a o desăvârși pe cea dintâi. Căci activitatea învățătorului nu va trebui să se mărginească la cele câteva ceasuri de cursuri zilnice și nici activitatea preotului nu va trebui să se mulțumească numai cu facerea slujbelor religioase. Și unul și celălalt au o misiune națională și culturală pe cari sunt datori s'a realizeze.

Cum vor putea să împlinească mai bine și mai util această misiune? Fie ținând șezători în cari citind poezii și bucăți literare vor desvolta gustul pentru citit și vor face cunoscută literatura națională; fie prin conferințe cu subiecte din istoria neamului sau din geografia țării; fie prin predici morale în cari se va arăta că iubirea de țară este una din cele mai înalte virtuți morale; în sfârșit prin pilde și sfaturi folositoare. În chipul acesta, învățătorul și preotul își vor îm-

plini rostul lor cel mare de luminători și de călăuze sufletești. Vor trebui să facă sforțări uriașe și jertfe nenumărate. Sunt datori să le facă însă pentru a-și împlini misiunea pe care o au în societatea românească.

Răsplata? Vor găsi o parte din ea în mulțumirea sufletească că și-au săvârșit datoria. Dar cea mai frumoasă o vor găsi în mândria că au lucrat mai mult decât oricari alții pentru întărirea românismului.

Fondul „Gheorghe Lazăr“.

În urma măsurii ce s'a luat, de a se încasa taxele dela membrii societății învățătorilor „Fondul Gheorghe Lazăr“, putem înregistra cu bucurie, că colegii noștri, înțelegând importanța mare, ce are această societate, au început ași împlini datoria de membri, cu cea mai vie însuflețire. Astfel cassierul nostru, primește zilnic mandate de plată cari aduc taxele dela membri, încât capitalul societății noastre, în scurtă vreme, va atinge frumoasa cifră de 200.000 Lei. Un fapt înbucurător este că Dnii revizori școlari, cărora ne-am adresat, au răspuns cu toată râvna apelului nostru, așa că sperăm că în scurtă vreme vom ajunge a avea încassate toate taxele de membri. Așa de ex. dl Iosif *Moldovan* harnicul revizor școlar al jud. Arad, a vărsat în aceste zile la cassiera centrală a societății suma de 50.000 Lei, ca taxe de membri a învățătorilor din jud. Arad. Pentru acest act cu adevărat frumos și colegial, Comitetul nostru îi aduce și pe calea aceasta cea mai adânc simțită mulțumită și recunoștință. Deasemenea dl I. *Pavel*, Revizorul școlar al jud. Bistrița-Năsăud, a trimis suma de 12.600 Lei, ca taxe ale membrilor din județul său. Cu adâncă mulțumită suntem datori și acestui revizor cu adevărat suflet de coleg, care a hotărât că în județul D-Sale nu poate fi un singur învățător titular, care să nu fie înscris ca membru al „Fondului Gheorghe Lazăr“.

O știre înbucurătoare ne vine dela *Satu-Mare*, unde ni-se spune, că până în prezent s'au încassat taxe în sumă de aproape 30.000 Lei. Deasemenea am fost avizați pe cale oficială și particulară, că cu acelaș devotament, se lucrează și în celelalte județe, încât nu peste mult vom dispune de o sumă, care să ne fie suficientă pentru întreținerea celor 25 bursieri, și 50 semi-bursieri, fii de învățători, plasați de Comitetul „Fondului Gheorghe Lazăr“, în institutul „Casa Învățătorilor“ din Cluj, care este și va rămâne pe veci învățătorilor.

Aducând și cu acest prilej, mulțumirile noastre cele mai colegiale, rugăm cu stăruință pe toți cei înșiruiți în falanga noastră, să ne stea într'ajutor, ca să desăvârșim cu grabire o operă, pentru care ne-am dedicat toată puterea noastră.

Comitetul Central
al Fondului „Gheorghe Lazăr“.

Supărări inutile.

În jurul unui comunicat. Comunicatul oficios al Asociației noastre publicat în numărul de față al revistei, relativ la sporul de scumpete și la școalele foste confesionale, azi statificate, comunicat apărut acum câteva zile și în ziarul „Infrățirea“, a avut darul să supere câteva ziare printre care cităm „Patria“ și „Unirea“. În special acesta din urmă, apărător vajnic al școalelor confesionale, într'o notă plină de ură și răutate, găsește nimerit să atace vehement învățătorimea ardeleană, insinuând că comunicatul în chestie ar fi inspirat de guvern. Pentru lămurirea acestui ziar ținem să precizăm:

1) Comunicatul nostru nu aparține guvernului și nu este inspirat de cercurile conducătoare;

2) Toate cele scrise cu privire la acordarea sporului de salar și membrilor corpului didactic, sunt adevărate. La apariția comunicatului Asociației noastre, știrea acordării acestui spor era deja de domeniul public, întrucât cu două zile mai înainte, ziarele bucureștene publicaseră și ele deja declarația ministerială în acest senz. Dacă totuși Asociația a găsit cu cale să aducă acest fapt înbucurător la cunoștința învățătorimei printr'un comunicat oficial, aceasta a făcut-o din două motive: a) pentru că o samă de ziare, din meschine interese politice, căutaseră să agite spiritele colegilor prin publicarea unor svonuri mincinoase, cum că sporul nu se va acorda și învățătorilor și, b) pentru că Asociația, care are menirea să vegheze și la interesele materiale și la prestigiul corpului învățătoresc, a crezut de cuviință — pentru a cruța frământări și îngrijorări inutile — să asigure cu autoritatea ei pe învățători că și nevoile lor au fost luate în seamă.

3) În privința școalelor foste confesionale și a învățătorilor foști confesionali, Asociația, ca reprezentantă a învățătorimei ardelene, este convinsă pe deplin că statificarea școalelor este un postulat al timpului și că oricât de mult ar vrea „Unirea“ să mai fie înviate vremile de odihnioară, ele sunt moarte pentru totdeauna. A fost prea dureros trecutul pentru ca învățătorimea ardeleană să nu și-l poată aminti fără un legitim fior de silă și desgust. Și tocmai pentru aceasta cu „Unirea“ discuțiile le găsim de acum înainte de prisos.

CRONICA

Alegerea președintelui „Astrei“. Zilele acestea, la Sibiu, va avea loc alegerea noului președinte al Asociațiunii. Lupta pentru ocuparea locului mult regretatului președinte A. Bârseanu, va fi o luptă îndârjită, după cum lasă a înțelege și numărul candidaților și propaganda dusă până acum. Avem toată încrederea în priceperea și patriotismul celor chemați să se rostească asupra capacității viitorului președinte și nu ne îndoim o clipă că nimic străin nu va trage în cumpăna prețuirii aceluia care va avea cinstea să ocupe înalta și plina de răspundere sarcină preșidențială. Ceeace vrem numai să relevăm este următorul fapt, care în sufletul învățătorimii demult stăruia ca o vie dorință, aceia ca „Asociațiunea“ să și fi întins acțiunea ei binefăcătoare și peste munți, în așa zisul de unii „Vechiul Regat“, unde ca și la noi, și poate și mai mult, educarea conștiință a masselor sătești, în spiritul sănătos național, se cere ca o datorie a vremurilor de acum și ca o cheazășie mai mult a trăinicieii și viitorului neamului nostru.

Și am fi vrut — o mărturisim fără a vrea să supărăm pe nimeni — ca membrii „Asociației“ părăsind o vecherânduială — care acum, în hotarele largite ale țării nu și mai poate avea nici o îndreptățire serioasă — să se fi gândit la una din marile figuri culturale ale neamului, la un N. Iorga de pildă, atunci când trebuiau să vie la alegerea celui dintâiu președinte al „Asociației“ din Ardealul desrobotit. Prin aceasta, minunata organizație de luptă națională care e „Asociația“, ar fi dat o strălucită dovadă de înțelegere a rosturilor nouilor vremuri și nouilor necesități naționale, iar prin alegerea celui pomenit mai sus, s'ar fi adus cel mai frumos omagiu de recunoștință bărbatului care prin uriașa-i activitate și marele lui suflet, a celat în largă măsură România liberă de azi.

*

Invățătorii și Universitatea. Săptămâna trecută o samă de învățători s'a strâns la București pentru a se sfătui asupra unei vechi dorinți a învățătorimii, aceia de a i-se îngădui accesul la universitățile noastre, și pentru a hotări guvernul ca făgăduială făcută de multă vreme învățătorilor, să fie transformată în realitate.

După cum relatează ziarele din București, guvernul ar fi admis în parte justele cereri ale învățătorilor, stabilind un număr fix de învățători cari să poată audia anul acesta cursurile universitare cerute. Procedul acesta însă de a stabili un număr „fix“ — și acela încă infim — pentru aceia cari nu cer altceva decât dreptul de a se instrui și mai mult, pentru a putea fi elemente și mai bune încă în lupta uriașă care se cere dusă azi pentru luminarea poporului, ni se pare cel puțin curioasă, cu atât mai mult,

cu cât din o mai temeinică pregătire a învățătorimii, statul, poporul și prestigiul însuși al corpului învățătoresc, nu au decât să câștige. Drămuirea aceasta din partea statului, a culturii celor cari o reclamă cu atâta stăruință și de atâta vreme, învățătorii o vor isgoniă ca pe o rușine a vremurilor de democratism în care ne place să spunem că trăim și în virtutea dreptății cererii lor, învățătorii de pe tot cuprinsul țării vor contiuna a cere, stăruitor, accesul lor la universități.

*

Solidaritatea națională. După cum arătăm și'n altă parte a revistei, un grup de profesori universitari, la care s'au raliat imediat și alte personalități intelectuale, a hotărît începerea unei puternice acțiuni în cuprinsul Ardealului, având de scop întărirea conștiinții naționale și desăvârșirea solidarității între Români. Pentru strângerea adesiunilor la această mișcare, grupul de inițiativă a lansat și un apel către toți bunii Români, apel în care, pe lângă un arzător patriotism, respiră și adâncă îngrijorare pe care starea actuală de lucruri, de peste hotare și din interiorul țării, a stărnit-o în cugetele acelor, cari departe de frământările pătimase zilnice, sunt deprinși, prin cultura și preocupările mai înalte ale lor, să vadă ceva mai chibzuit și mai adânc în negurile viitorului. Strângerea legăturilor dintre frați prin o mai dreaptă cunoaștere reciprocă, dezvoltarea simțimentelor de omenie și dragoste, vădirea cât mai clară a pericolelor ce ne amenință din lipsa unității sufletești, a solidarității dintre noi, sunt chestii cari în situația noastră actuală trebuiau de mai de mult militate. Iată de ce ideea „Asociației pentru solidaritatea națională și socială a Românilor“ o socotim binevenită și pentru ce în special învățătorii, cari prin munca lor anonimă, nu fac altceva decât să pue zilnic piatră cu piatră la formarea sufletului românesc de mâine, o primesc cu toată bucuria.

*

Sărbătorirea unui scriitor german la noi. La 22 Octomvrie a. c., marele scriitor german, Müller Guttenbrunn, care după cum se știe este bănățean, implinind 70 ani, a fost sărbătorit cu mare fast în întreg Banatul. Cu această ocazie au avut loc 100 festivaluri literare și artistice în toate centrele germane din Banat, la care au dat concurs scriitorii: Felix Xaver Kappus, Victor Orendi-Homenau, Otto Alsaner, Karl von Müller și alții. Müller-Guttenbrunn, s'a născut în comuna Guttenbrunn (Banat), la 22 Octomvrie 1842, a făcut liceul la Sibiu, iar studiile universitare la Viena. Marele scriitor a fost mult timp director al lui „Raimund Theater“ și acum de curând a fost ales „doctor honoris causa“ al facultății de filosofie din Viena.

Cărți, reviste, ziare.

„Pomenirea donatorilor Academiei române”. (Editura Academiei). Este cuvântarea dlui *Ioan Bianu*, membru al Academiei, ținută în ședința plenară delă 1 Iunie 1922. În evocatoare cuvinte, distinsul învățat face istoricul celei mai înalte instituții de cultură, plecând dela întemeierea Academiei până în zilele noastre. Găsim în acest prețios informator toată evoluția instituției Academiei, care și-a lărgit neconținut câmpul de activitate și de influență culturală, devenind cel mai de seamă factor al culturii naționale românești. Printre preocupările principale al Academiei sunt în primul rând studierea limbii generale a neamului întreg, arătarea sistematică a organismului și bogățiilor ei în gramatică și în dicționar, îmbogățirea ei prin traducerea autorilor clasici ai antichității, îndrumarea ei spre o astfel de dezvoltare, încât să se poată oglindi în ea întreg geniul românimei din toate ținuturile, studiul istoriei naționale, studiul științelor exacte, etc.

Pentru că toate aceste manifestări ale culturii românești să și poată da rodul lor, Academia a primit încă dela începuturile sale, sprijinul material al înaintașilor culturii noastre naționale. Astfel în pomenirea sprijinitorilor Academiei, vedem perindându-se ca într'un strălucit cortegiu pe macedoneanul *Evanghele Zappa*, cel mai vechiu donator al așezământului de cultură (1860), alături de *Domnitorul Cuza*, pe *Anastasia Fătu* care și făcu intrarea în Academie prin celebrul său discurs despre „Desvoltarea științelor naturale în România”, pe *Domnița Alina Știrbey*, fiica fostului Domnitor al Munteniei, pe filantropul boer moldovean *Vasile Adamache* și dintre donatorii mai recentți alături de întâiul și marele nostru Rege *Carol I*, pe un *Dimitrie A. Sturdza*, *Dr. G. I. Istrati*, *Dr. C. Anghelescu*, preotul *Nicolae Bârseanu*, etc. etc.

O întreagă pleiadă de vrednici propagatori ai culturii românești, ei însăși în mare parte intelectuali de seamă, în care găsim alături de descendenții ai Domnitorilor din țările românești și de reprezentanți ai vechilor familii boerești, pe umilul preot sau învățator dela sate.

Însă câteva constatări dureroase se impun și nu pentru vremurile de eri, încadrate de aureola unei luminoase conștiințe naționale, ci pentru întunecatele timpuri de astăzi, cufundate par'că în noroiul unui materialism feroce. Dacă eri se găseau atâția doritori să și dea obolul lor pentru manifestările culturii românești, astăzi, în tristă epocă a îmbogățirilor de războiu, când fantastice averi se fac peste noapte, aceste frumoase preocupări au murit. Ici și colo mai străruște doar câte-o excepție, ca o pildă muștrătoare, dar zădărnice. Ea e înghițită de conglomeratul hibrid al jucătorilor la bursă, al negustorilor speculanți, al traficantilor cu vagoane, al vânătorilor de permise și de ministere.

Și printre aceste puține și vrednice de cinstire excepții, în zădar cauți, așa măcar ca o floare sub

zăpada iernei, pe vr'un fiu al Ardealului. Ori câte instituții ar avea de susținut Ardelenii pe pământul ardelenesc, e de neiertat ca în timpurile acestea, să nu-ți ridici ochii și sufletul spre instituția Academiei, simbolul luminos al culturii noastre naționale.

Cuvântările Malesției Sale Regelui Ferdinand I, către Academia română. Într'o plăchetă tipărită în condiții tehnice excepționale, de un estetism care mângâie ochii atât de obișiți de majoritatea tipăriturilor fără gust, sunt editate cuvântările Regelui Ferdinand către Academie, dintre anii 1890—1921.

În diferite ocazii solemne, sărbători culturale ale întreg neamului românesc, Regele nostru a ținut ca în sinul așezământului de înaltă cultură, să și spuie cuvântul vibrător de adâncă dragoste ce-o poartă țării și manifestărilor ei culturale. Toate aceste inspirate cuvântări, sunt nemuritoare dovezi de modul strălucit cum El ne-a înțeles năzuințele noastre culturale și cum a știut să le sprijine în înfăptuirea lor.

Începând dela cuvântarea rostită cu ocaziunea proclamării Sale ca membru onorar al Academiei în 1890, încă de când era Principe Moștenitor și sfârșind cu cuvântarea rostită cu ocaziunea centenarului lui Tudor Vladimirescu, în ședința dela 6 Iunie 1921, în această serie de discursuri solemne, găsim aceeași frază artistic construită, străbătută de căldura unui suflet care s'a călit în focul nestins al preocupărilor noastre național-culturale.

Această prețioasă broșură este cel mai frumos dar ce-l putea face Academia, românimei care adoră și proslăvește pe Măritul ei Rege.

„**Geografia județului Satu-Mare**”, lucrată de *Dariu Pop*. Cartea de geografie pe care ni-o prezintă dl. Pop este o lucrare care întrece cu mult toate lucrările de acest gen apărute până acum la noi. Sub forma unei povestiri — povestirea călătoriei prin județ a doi copii orfani — autorul isbutește să facă cunoscut ținutul într'o formă și într'o limbă simplă și atrăgătoare. Nemărginându-se însă la elemente pur geografice, Dl. Pop se silește a desvolta cu ajutorul diferitelor întâmplări presărate de-alungul lucrării, toate sentimentele frumoase ce dormitează în sufletele copiilor, ca iubirea de natură, mila, iertarea, respectul de cei bătrâni, etc. Cartea se poate citi astfel cu folos și cu plăcere nu numai de copiii din județul descris și este o contribuție frumoasă adusă literaturii didactice și pedagogice dela noi, cu desăvârșire lipsită de astfel de lucrări. Pilda dată de dl. Pop cu această geografie a județului Satu-Mare ar trebui imitată pentru toate județele din țară, o astfel de carte constituind o minunăție lectură și un excelent mijloc de inițiere în viață pentru copii.

„Foaia Tinerimii“ An. VI, Nr. 16 — București. O revistă îngrijită, cu cuprins variat și de multe ori interesant. Se poate citi cu folos de elevii școlilor secundare și de lumea măruntă și multă a micilor funcționari și a lucrătorilor cari încă, până la o anumită vârstă, nu și-au îngropat încă cu totul, în noianul mizeriilor zilnice, necesitatea sufletească de-a mai evada din când în când, din banalul existenței lor, prin lectură. Fără pretenții de artă înaltă, — materialul dat de această revistă este totuși instructiv și cinstit ales. Alegem din acest număr, proza semnată de Radu D. Rosetti și Caterina State și versurile Dnei Maria Cunțan, Th. Speranță și C. H. Dobrescu.

*

„Moldova dela Nistru“ An. III, Nr. 8—9 — Chișinău. Scrisă pe înțelesul poporului, revista este una din cele mai bune publicații periodice basarabene, aducând reale servicii cauzei românești în acea provincie. Cu un cuprins foarte bogat și variat, numărul acesta aduce un răvaș al cunoscutului scriitor cehoslovac dl. I. Urban Jarnic, un mare iubitor al țării noastre, un articol plin de adevăruri și cu cumpătare scris, de naționalistul P. Halippa, literatură în proză semnată de Liviu Marian, I. Mironescu, Traian Cristescu, numeroase traduceri din literatura rusească, versuri de Nuși Tului, Cesar Titus Stoica, Al. T. Stamatiad, etc.

*

„Cele Trei Crișuri“, An. III, Nr. 13 — Oradea-Mare. Revistă orădeană, cu un atât de important rost în partea de țară unde apare, își continuă, cu jertfe multe, dar și cu curaj, drumul. Remarcăm articolul „Criza cărții românești“, — alarmă binevenită și pe deplin justificată, rândurile frumoase și simțit scrise ale Dlui George Bacaloglu despre începerea noului an școlar, precum și versurile dlor George A. Petre, Vasile Al. George și Iustin Ilieșiu. Articolul „Cultură și finanțe“ e incoherent însă și scris într-o limbă foarte curioasă. Revista ar trebui citită și încurajată de toți bunii Români, pentru rolul ei cultural românesc pe care și l îndeplinește cu prisosință în înstrăinatul oraș unde apare.

*

„Năzuința“, An. I. Nr. 4. — Craiova. Revista craioveană, ne aduce într'un prim articol: „Simple însemnări“ (variații pe o veche temă pedagogică) al dlui I. Rădulescu-Pogoneanu, prof. la universitatea din București, idei luminoase despre rostul individului în societate și drumul adevărat pe care trebuie să apuce în viață. Cităm:

„Intr'un organism așa de complex, cum e o societate omenească, spre a înlesni cât mai mult realizarea năzuințelor spre mai bine, fiecare ar trebui să înceapă a-și impune întâiu sie însuși acea ordine morală ce o cere totdeauna dela alții. Căci pe cugetul, pe simțirea, pe firea și faptele altora nu suntem stăpâni, dar pe ale noastre proprii mai lesne putem fi“.

„...Fără să vrea și fără să știe, ori ce om e

un educator al altora. Și cu cât intrupează în persoana sa o putere mai mare, cu atât e mai răspunzător pentru urmările educative ale acțiunilor sale. Mai presus de toate, guvernul (și toate organele puterii publice), armata, presa și școala, au cea mai mare parte de răspundere pentru educația unui popor, pentru țăriia sau slăbiciunea morală a deprinderilor lui de viață. Mai ales cei ce intrupează autoritatea unuia din aceste așezăminte sunt datori să privească ori ce acțiune a lor, nu numai în perspectiva întregii lor vieți ci în perspectiva vieții statului și a națiunii din care fac parte.

Di Gh. M. Vlădescu, în articolul „Limba Nebunilor“ se ridică, și cu drept cuvânt, împotriva stălcirii limbii românești de către gazetărașii străini cari au umplut redacțiile tuturor gazetelor noastre și cari constituiesc astfel un real pericol. „Când patrusprezece milioane de țărani — termină autorul articolului — întind mâna pentru o rază de cultură, e criminal să i lăsăm să creadă că aceea ce ajunge la ei astăzi e adevărata cultură și adevărata limbă a României moderne“.

Lucruri cari evident ar trebui să atragă o mai serioasă atenție a opiniei publice și a direcțiunilor ziarelor.

Dela Asociația Corpului Didactic Primar din Jud. Brașov.

Apel.

Către toți învățătorii, învățătoarele și conducătoarele grădiniilor de copii din întreaga Românie-Mare.

Stimați Colegi!

În tendința de a ușura susținerea la școlile secundare din Brașov a fiilor tuturor învățătorilor de toate categoriile, Comitetul Asociației noastre prin președintele său, a pus bază unui fond, din care să se înființeze un „Internat“ în Brașov, pe seama fiilor acelora ce și jertfesc sănătatea în praful școlii pentru luminarea fiilor neamului nostru, punând prin aceasta o mai sigură peatră la fundamentul scumpei noastre patrii.

Pentru ca să ne putem realiza cât mai repede scopul, avem în vedere sprijinul și de conlucrarea fiecărui învățător în parte.

Prin aceasta deci, rog pe toți acei la cari m-am adresat în fruntea apelului, ca în interesul propriu și al urmașilor noștri, fiecare învățător, etc. să întreprindă o colectă în comuna sa și între prietini ce-i are, și fiecare la organizarea de producțiuni, să destineze o parte din venit scopului ce-l urmărim, iar sumele adunate să le expedieze pe adresa subscrișului. Colecta pentru un fond în acest scop, este autorizată de dl. Ministru al Ocrotirilor sociale, prin ordinul No. 3398 din 7 Iunie 1922. Deci pe muncă rodnică dlor colegi și Dumnezeu ne va ajuta să ne ajungem realizarea scopului cât mai curând.

Râșnov, la 30 Octombrie 1922.

Ziarele sunt rugate a reproduce acest Apel.

Romulus Cristolovean m. p.,
inv. director și Președintele Asociației.

Insemnări mărunte.

Din statisticile universității din Paris rezultă că numărul studenților în anul 1921 a atins cifra de 21.185, din care 17.913 bărbați și 3129 femei, iar în 1922 a atins cifra de 21.612 din care 18.066 bărbați și 3545 femei. Facultatea cea mai populată în 1922 este cea de drept, cu 9670 studenți din cari 592 femei; vin apoi cea de medicină cu 4639 studenți, din cari 738 femei; facultatea de litere cu 3281 studenți din cari 1450 femei; științele cu 3179 studenți din cari 532 femei; farmacia cu 743 studenți din care 234 femei.

In Oradea-Mare, orașul construiește un frumos palat al artelor, care va fi prevăzut cu săli, muzee, biblioteci, etc. . .

Ca să răzbune întrucâtva excomunicarea de pe vremuri a lui Tolstoi de către biserica ortodoxă a regimului țarist, noua biserică a Sovietelor a proclamat pe Tolstoi de sfânt, hotărând ca ziua lui să fie serbată ca toate celelalte sărbători mari creștine.

Invățătorii din Vechiul Regat au început o vie agitație pentru a hotărî guvernul să înființeze anul acesta facultatea de pedagogie promisă de dl ministru Anghelescu. După ziarul „Universul“ se crede că vor fi primiți la facultatea de litere din București un număr de 60 invățători aleși dintre cei mai merituoși, și anume: 40 cu o vechime de cel puțin trei ani în învățământ și 20 dintre noii absolvenți ai școalelor normale. Acești invățători-studenți vor urma paralel cu cursurile și o secțiune pedagogică ce se va înființa special pentru ei.

În tot timpul cursurilor, acestor invățători li se va plăti leafa catedrei lor.

Ministrul instrucțiunii și-ar fi exprimat speranța ca în curând să poată deschide invățătorilor porțile tuturor universităților noastre.

Un comitet de inițiativă în fruntea căruia se află luptătorul basarabean P. Halippa și episcopul Basarabiei, Gurie, a pornit o vie mișcare pentru ridicarea unui monument al Unirii în Chișinău. Monumentul va fi așezat pe soclul fostei statui a țarului Alexandru I.

La școala română dela Fontenay-aux-Roses, dl profesor Iorga a aprobat a se da ospitalitate câtorva tineri sași din Transilvania care ar dori să urmeze cursuri speciale la Paris.

În zilele de 2 și 3 Noembrie a. c. a avut loc la Sibiu congresul catehetic al preoțimii la care au luat parte numeroși profesori de religie și cateheți de la diferite școli.

Din inițiativa dlui Alex. Lapedatu, profesor la universitatea din Cluj, s'au pus bazele unui fond cultural, numit „Fondul Dr. Ioan Scurtu“, în memoria regretatului publicist dispărut de curând, fond din care se vor acorda premii pentru cele mai bune studii făcute de studenți cu privire la viața și opera lui Mihail Eminescu.

Un grup de profesori universitari din Cluj, au pus bazele unei „Asociații de propagandă pentru solidaritatea națională și socială a Românilor“ adresând prin ziare, în acest scop și o „chemare“ către publicul românesc. În fruntea inițiatorilor stau profesorii universitari, I. Paul, V. Bogrea, Ștefănescu-Goangă, etc. . .

Vineri 20 Octomvrie la orele 3, Academia Română a ținut o ședință solemnă pentru sărbătorirea mărețului act al Incoronării Suveranilor. Au vorbit dnii D. Onciul, președintele Academiei, care a deschis ședința printr'o alocuțiune ocazională și N. Iorga care a citit pasagi din operele M. S. Reginei și M. Sale Regelui.

Duminecă 29 Octomvrie a avut loc în aula Universității din Cluj, deschiderea solemnă a cursurilor universitare. Au vorbit dl Călugăreanu, fostul rector și dl Iacobovici, rectorul actual.

Consistorul superior bisericesc a fost convocat pe ziua de 15 Noemvrie în sesiune ordinară de toamnă, iar Sfântul Sinod pe ziua de 22 Nov.

Luni 23 Octomvrie la orele 9 dimineața, a avut loc deschiderea festivă a cursurilor Academiei de Agricultură din Cluj. După cuvântul ocazional al dlui prof. A. Petrescu, directorul Academiei, dl M. Chirițescu, prof. de Agricultură Generală, și-a dezvoltat prelegerea sa inaugurală despre „Legăturile dintre știință și agricultură“.

La Paris s'a înființat un cerc compus din foștii militari și civili cari au fost în România și în special în timpul războiului căruia i-s'a dat numele de „Postim“.

Prezidenții acestui cerc sunt dnii Robert de Flers și generalul Berthelot. În fiecare zi la o a-gapă intimă, cercul se întrunește, și acolo se vorbește mult de șederea lor în România.

Din inițiativa generalului Butunoiu s'a ridicat în Satu-Mare un monument pentru slăvirea eroului dela Mărășești. Statuia reprezintă un soldat român pornind la atac și e făcută în bronz de sculptorul Gh. Tudor. Monumentul va fi desvelit la 1 Decemvrie a. c., când vor avea loc în Satu-Mare mari serbări.

Revista „Invățătorul” Cluj.

BCU Cluj / Central University Library Cluj